

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 202g/2018

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi
din articolul 34 alin. (4) din Codul de procedură penală
(competența în materie de recuzări repetate ale instanței de judecată)

CHIȘINĂU

14 decembrie 2018

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlui Mihai POALELUNGI, *președinte*,
dlui Aurel BĂIEȘU,
dlui Igor DOLEA,
dlui Victor POPA,
dlui Veaceslav ZAPOROJAN, *judecători*,
cu participarea dnei Aliona Balaban, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă pe 14 decembrie 2018,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 14 decembrie 2018 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a textului „instanța care soluționează cauza” din articolul 34 alin. (4) din Codul de procedură penală, ridicată de către dl avocat Dumitru Pavel, în dosarul nr. 1a-1875/16, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională, pe 14 decembrie 2018, de către un complet de judecată din cadrul Curții de Apel Chișinău (Stelian Teleucă, Silvia Vrabie și Maria Negru), în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe rolul Curții de Apel Chișinău se află cauza penală privind învinuirea dlui Viorel Țopa și a dlui Răzvan Paveliu de comiterea infracțiunilor prevăzute de articolele 243 alin. (3) lit. b) [Spălarea banilor], 361 alin. (2) lit. d) [Confecționarea, deținerea, vânzarea sau folosirea documentelor oficiale, a imprimatelor, ștampilelor sau sigiliilor false] din Codul penal.

4. Pe 6 decembrie 2018, dl avocat Dumitru Pavel a ridicat excepția de neconstituționalitate a textului „instanța care soluționează cauza” din articolul 34 alin. (4) din Codul de procedură penală. Alineatul (4) din articolul 34 din Codul de procedură penală prevede aplicarea amenzii judiciare de către instanța care soluționează cauza, în cazul în care cererea de recuzare se înaintează în mod repetat cu rea-credință și în mod abuziv, cu scopul de a tergiversa procesul, de a deruta judecata sau din alte intenții rău-voitoare.

5. Prin încheierea instanței de judecată din 6 decembrie 2018, Curtea de Apel Chișinău a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

6. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

7. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală, sunt următoarele:

Articolul 34 Abținerea sau recuzarea judecătorului

„(1) În cazul în care există circumstanțe prevăzute la art.33, judecătorul este obligat să facă declarație

(2) Pentru aceleași motive, judecătorul poate fi recuzat și de către părțile în proces. Recuzarea trebuie să fie motivată și poate fi propusă, de regulă, înainte de începerea cercetării judecătorești. Cererea de recuzare poate fi făcută mai târziu numai în cazurile dacă cel care face propunerea de recuzare a aflat motivul recuzării abia după începerea cercetării judecătorești.

(3) Recuzarea anticipată a judecătorilor care încă nu participă la judecarea cauzei date, precum și a judecătorului sau completului de judecată care soluționează cererea de recuzare, nu se admite, însă argumentele cererii de recuzare pot fi invocate în apel sau, după caz, în recurs împotriva hotărârii în fond. de abținere de la judecarea cauzei.

(4) În cazul în care cererea de recuzare se înaintează în mod repetat cu rea-credință și în mod abuziv, cu scopul de a tergiversa procesul, de a deruta judecata sau din alte intenții răuvoitoare, instanța care soluționează cauza poate aplica față de persoana vinovată o amendă judiciară în condițiile prezentului cod.”

Articolul 35 Procedura soluționării cererii de recuzare și a declarației de abținere

„(1) Recuzarea sau abținerea judecătorului se soluționează de un alt judecător sau, după caz, de un alt complet de judecată. La soluționarea recuzării sau abținerii judecătorilor dintr-un complet format din 3 sau 5 judecători, judecătorii nerecuzați din acest complet pot fi incluși în noul complet de judecată.

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

8. Autorul excepției de neconstituționalitate pretinde că dispozițiile contestate nu sunt previzibile și nu corespund exigențelor de calitate a legii, deoarece aceste prevederi îi permit instanței de judecată să aplice sancțiuni și să examineze în fond propria ei recuzare, în situațiile în care se înaintează cereri de recuzare în mod repetat, cu rea-credință și în mod abuziv, cu scopul de a tergiversa procesul, de a deruta judecata sau din alte intenții rău-voitoare.

9. De asemenea, autorul excepției susține că prevederile contestate îngăduiesc accesul la justiție.

B. Aprecierea Curții

10. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

11. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a Codului de procedură penală, ține de competența Curții Constituționale.

12. Curtea observă că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de către dl avocat Dumitru Pavel, în dosarul nr. 1a-1875/16, pendinte la Curtea de Apel Chișinău. Excepția este formulată de către un subiect căruia i s-a conferit acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

13. Curtea reține că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie textul „instanța care soluționează cauza” din articolul 34 alin. (4) din Codul de procedură penală.

14. Curtea observă că autorul excepției nu face trimitere la nicio normă din Constituție care garantează un drept fundamental, însă din argumentele prezentate în motivarea excepției se poate deduce, în mod rezonabil, că prevederile contestate sunt criticate prin raportare la articolul 20 din Constituție, care garantează accesul la justiție, și articolul 23, care prevede dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle.

15. Cu privire la pretinsa lipsă de previzibilitate a textului contestat, Curtea subliniază că nu există niciun dubiu rezonabil că acesta are în vedere instanța investită să judece fondul cauzei. Chiar autorul prezentei sesizări recunoaște această realitate. Prin urmare, argumentul lipsei de previzibilitate este nefondat.

16. Curtea menționează că, în vederea garantării principiului constituțional al imparțialității judecătorilor, articolul 33 din Codul de procedură penală reglementează situațiile de incompatibilitate a judecătorului la examinarea cauzelor.

17. Astfel, potrivit normelor procesuale penale, chestiunea recuzării sau a abținerii judecătorului se soluționează de către un alt judecător sau, după caz, de către un alt complet de judecată.

18. Totodată, Curtea menționează că, în baza articolului 34 alin. (4) din Codul de procedură penală, judecătorul poate dispune sancționarea persoanei în situația în care aceasta înaintează în mod repetat o cerere de recuzare cu rea-credință și în mod abuziv, cu scopul de a tergiversa procesul.

19. Cu referire la susținerile autorului excepției, potrivit cărora prevederile contestate îi acordă judecătorului prerogativa de a se pronunța în fond asupra cererii prin care se solicită în mod repetat recuzarea sa, Curtea menționează că la examinarea admisibilității în principiu a cererii de recuzare instanța de judecată este limitată în a examina doar dacă anterior nu a mai fost formulată o altă cerere de recuzare, în privința sa, pentru același caz de incompatibilitate, cu aceleași motive de fapt și de drept.

20. La examinarea admisibilității cererii de recuzare, judecătorul față de care a fost formulată cererea de recuzare nu examinează fondul cererii și nu are posibilitatea de a respinge cererea cu motivarea că aceasta este nefondată sau în mod vădit nefondată, deoarece este ținut să respecte principiul *nemo iudex in causa sua* (nimeni nu este judecător în propriul său proces).

21. Totodată, Curtea reține că, în cazul în care cererea de recuzare conține motive și argumente noi, instanța de judecată are obligația de a o trimite completului competent în vederea soluționării, potrivit articolului 35 din Codul de procedură penală.

22. Curtea menționează că scopul textului de lege criticat este de a asigura o protecție a tuturor justițiabililor împotriva abuzurilor de drept ale părților care au ca scop tergiversarea procesului. De altfel, reglementarea procedurii de soluționare a cererilor de recuzare, în ansamblu, reflectă preocuparea legislatorului pentru asigurarea celerității acestei proceduri, respectiv pentru soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil, prin împiedicarea tergiversării acestora, în deplină concordanță cu cerințele dreptului la un proces echitabil (a se vedea DCC nr. 13 din 9 februarie 2018, § 28).

23. Totodată, Curtea reține că, potrivit prevederilor articolului 415 alin. (1) pct. 3) din Codul de procedură penală referitoare la examinarea cauzei în ordine de apel, dacă instanța de apel constată încălcarea prevederilor privind incompatibilitatea judecătorului și procedura de soluționare a cererii de recuzare, de la articolele 33-35 din Codul de procedură penală, aceasta dispune casarea sentinței primei instanțe și rejudecarea cauzei (a se vedea DCC nr. 13 din 9 februarie 2018, § 29).

24. Mai mult, încheierea prin care a fost aplicată amenda judiciară pentru situațiile în care se înaintează cereri de recuzare în mod repetat, cu rea-credință și în mod abuziv, cu scopul de a tergiversa procesul, de a deruta judecata sau din alte intenții rău-voitoare poate fi contestată în fața instanțelor ierarhic superioare.

25. Având în vedere cele menționate mai sus, Curtea reține că excepția de neconstituționalitate nu poate fi admisă pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolului 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 34 alin. (4) din Codul de procedură penală, ridicată de către dl avocat Dumitru Pavel, în dosarul nr. 1a-1875/16, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Mihai POALELUNGI

*Chișinău, 14 decembrie 2018
DCC nr. 163
Dosarul nr. 202g/2018*